

Haziran 2012

Bu bilgi notunun kapsamı nihai değildir ve AİHM için bağlayıcılığı yoktur

Haber kaynaklarının korunması

10. Madde (ifade özgürlüğü)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 10. Maddenin sadece bilgi ve fikirlerin özü ve içeriğini değil, aynı zamanda bunların iletilme araçlarını da koruduğunu sık sık vurgulamıştır. AİHM'in içtihatlarında haber kaynaklarının gizliliği de dahil olmak üzere basına en geniş kapsamda koruma sağlanmaktadır.

"Haber kaynaklarının korunması, basın özgürlüğünün temel koşullarından biridir. Bu güvence olmazsa kaynaklar, kamuoyunu yakından ilgilendiren konularda kamuoyunu aydınlatmada basına yardımcı olmaktan vazgeçebilirler. Bunun sonucunda basının kamuoyu adına bekçilik yapmaya yönelik kritik rolü zarar görebilir ve basının doğru ve güvenilir bilgi ve haber verme yeteneği kötü yönde etkilenebilir. Haber kaynağının açıklanmasına yönelik bir kararın kamu yararının bunun gerektiğini ortaya koyacak şekilde gerekçelendirilememesi 10. Maddeye aykırılık arz eder."

(bkz. Goodwin – Birleşik Krallık Davası, aşağıda)

Gazetecilerin haber kaynaklarını açıklamak zorunda kaldıkları davalar

DERDEST DAVALAR

[Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. ve Diğerleri - Hollanda Davası](#) 18 Mayıs 2010 tarihinde tebliğ edilmiştir; kısmi karar 18.05.201 tarihinde verilmiştir; [duruşma](#) 21.06.2012 tarihinde yapılmıştır

Dava, ulusal istihbarat servisi kaynaklı belgelerin bir gazete basım şirketinden zorla alınması ve gazetenin iki muhabirinin izlenerek telefonlarının dinlenmesi ile ilgilidir. Başvuranlar özellikle belgelere el koyma kararının asıl amacının haber kaynağının tespit edilmesi olduğunu iddia etmektedirler.

[Şikayetler 8. Madde \(özel ve aile hayatına saygı hakkı\) ve 10. Madde kapsamında yapılmıştır.](#)

[Naqla - Letonya Davası](#): 26.01.2012 tarihinde tebliğ edilmiştir

[Ressiot ve Diğerleri – Fransa Davası](#)

28.06.2012

Dava, adli bir soruşturmanın gizliliğini ihlal etmekle suçlanan gazetecilerin evlerinde ve L'Equipe ve Le Point gazetelerinin tesislerinde yürütülen incelemelerle ilgili idi. Yetkililer, bisiklet yarışlarındaki olası doping vakaları konusundaki soruşturmaya ilişkin bilgi sızdıran kaynağı tespit etmek istemişlerdir.

10. Madde ihlal edilmiştir.

AİHM, Hükümetin ilgili muhtelif menfaatler arasında adil bir denge kurulduğunu ortaya koyamadığını tespit etmiştir. Demokratik toplumun basın özgürlüğünün sağlanması ve korunması konusundaki menfaati dikkate alındığında, alınan tedbirler gözetilen meşru amaçla makul düzeyde orantılı değil idi.

[Sanoma Uitgevers B.V. – Hollanda Davası](#)

14.09.2010

Dava, yasadışı otomobil yarışıyla ilgili bir haberde kullanılacak resimlerle ilgili idi. Hollandalı dergi yayıncılık şirketi bu resimleri başka bir suç soruşturması yürüten polise teslim etmeye zorlanmıştır. Yayıncı şirket, bu resimleri teslim etmesinin gizli haber kaynaklarının ifşası anlamına geleceği nedeniyle duruma kuvvetle itiraz etmiştir. AİHM, başvuru şirketin ifade özgürlüğüne müdahalenin "kanunla öngörülmesi" olmadığına, başvuru şirkete bahse konu ceza soruşturmasının, haber kaynaklarının korunmasındaki kamu yararından öncelikli olup olmadığını bağımsız biçimde değerlendirileceği yeterli yasal güvenceler içeren yargılamanın sağlanmadığına hükmetmiştir.

10. Madde ihlal edilmiştir.

[Financial Times Ltd ve Diğerleri – Birleşik Krallık Davası](#)

15.12.2009

Dava, Birleşik Krallıktaki dört gazete ve bir haber ajansının "Interbrew" adlı Belçikalı bira şirketine çeşitli belgelerini ifşa etmesi yönündeki bir mahkeme kararının bu belgelerdeki bilgilerin, bir alım teklifiyle ilgili basına bilgi sızdıran haber kaynaklarının kimliklerinin açığa çıkmasına yol açacağından şikayetçi idiler. AİHM, gazetecilerin haber kaynaklarının kimliğinin ortaya çıkarılmasına yardımcı olduklarının görülmesinin medyada yaratabileceği "caydırıcı etki"ye vurgu yapmıştır ve dengenin haber kaynaklarının korunmasındaki kamu yararı lehine ağır bastığını tespit etmiştir.

10. Madde ihlal edilmiştir.

[Voskuil - Hollanda Davası](#)

22.11.2007

Gazeteciye, silah kaçakçılığı hakkındaki bir ceza soruşturması hakkında bir gazete yazdığı iki makaleyle bağlantılı olarak haber kaynaklarını açıklamama hakkı verilmemiş ve kendisi haber kaynaklarını açıklamaya zorlamak için iki haftayı aşkın bir süre gözaltında tutulmuştur. AİHM, Hükümetin başvuranın haber

kaynaklarının kimliğini öğrenme konusundaki çıkarlarının, başvuranın bu kaynakları gizleme konusundaki çıkarlarından daha ağır olmadığını tespit etmiştir.

[10. Madde ihlal edilmiştir.](#)

[5. Maddenin 1. fıkrası \(özgürlük ve güvenlik hakkı\) ihlal edilmiştir.](#)

[Nordisk Film & TV A/S - Danimarka Davası](#)

8.12.2005

Danimarka'da pedofili hakkında bir belgesel yapan ve kimlik değiştirerek bir pedofili derneğine katılan bir gazetecinin elde ettiği araştırma materyallerini açıklama kararı ile ilgili idi. AİHM, mahkeme kararının, gazetecinin ifade özgürlüğüne karşı orantılı bir müdahale olduğunu ve çocuk istismarı gibi ciddi bir suçun önlenmesi bağlamında gerekçelendirilebileceğini tespit etmiştir.

[Kabul edilemezlik kararı verilmiştir.](#)

[Goodwin - Birleşik Krallık Davası](#)

27.03.1996

Bir gazeteciye ("The Engineer" için çalışmaktaydı) yapılan, bir şirketin gizli kurumsal planı hakkındaki bilgi kaynağının kimliğini açıklamasına yönelik karar ile ilgili idi. AİHM kararın aşırı olduğuna hükmetmiştir.

[10. Madde ihlal edilmiştir.](#)

[Gazetecilerin ev ve iş yerlerinin aranması / materyallerine el konması](#)

DERDEST DAVALAR

[Ivashchenko - Rusya Davası](#): 05.1.0.2011 tarihinde tebliğ edilmiştir

[Martin ve Diğerleri - Fransa Davası](#)

12.04.2012

Dava, gazetecilerin hangi ortam ve koşullarda Languedoc-Roussillon bölgesinin yönetimi hakkındaki Bölgesel Denetim Bürosunun gizli taslak raporunun bir nüshasını elde ettiklerinin tespit edilmesi amacıyla bir sorgu hâkiminin kararı üzerine Midi Libre gazetesinin tesislerinde yapılan bir arama ile ilgili idi.

[10. Madde ihlal edilmiştir.](#)

[Tillack - Belçika Davası](#)

27.11.2007

Alman haftalık dergisi Stern için çalışan bir gazeteci, Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Bürosundan elde edilen gizli belgelere dayanarak Avrupa kurumlarındaki çarpıklıklar hakkında hazırladığı yazıların yayınlanmasının ardından evinin ve iş yerinin arandığından ve materyallerine el konduğundan şikayetçi olmuştur. AİHM, bir gazetecinin haber kaynağını açıklamama hakkını, kaynakların yasalara uygunluğu ya da aykırılığına bağlı olarak sunulan veya geri alınan bir imtiyaz olarak düşünölemeyeceğini, aksine, bilgi edinme hakkının önemli bir parçası olduğunu vurgulamıştır. Belçika mahkemelerinin arama kararlarının gerekçelerini yetersiz bulmuştur.

10. Madde ihlal edilmiştir.

Roemen ve Schmitt - Lüksemburg Davası

25.2.2003

Dava, Lüksemburglu bir gazetecinin, bir bakanın vergi yolsuzluğu hakkında bir haber yayınlamasının ardından polisin gazetecinin evine haber vermeksizin baskın yapması ve arama yapması ile ilgili idi. Arama iznine sahip yetkililer kapsamlı incelemelerde bulunmuşlardır. AİHM, önlemlerin orantısız olduğuna ve yeterli bir gerekçeyle desteklenmediğine karar vermiştir.

Özellikle 10. Madde ihlal edilmiştir

Ernst - Belçika Davası

15.7.2003

Liège İstinaf Mahkemesinin Hukuki Hizmetler Biriminin üyelerinin son derece hassas ceza davalarıyla ilgili bilgi sızdırılması sonrasında gizlilik ihlali iddiasıyla kovuşturulmalarıyla bağlantılı olarak Belçika gazetelerinin iş yerlerinin ve dört gazetecinin evlerinin Ciddi Suçlar Ekibi tarafından aranması ile ilgili idi. AİHM, mahkemelerin gerekçelerinin aramaları ve büyük çaplı el koyma tedbirlerini haklı göstermeye yetmediğini tespit etmiştir.

Özellikle 10. Madde ihlal edilmiştir

Her iki davada da AİHM, ulusal mercilerin, suç ya da kargaşanın önlenmesinde gazetecilerin evlerinin ve iş yerlerinin aranması ve materyallerine ek konulmasından başka tedbirlerin (söz gelimi yetkili kişilerin sorgulanması) daha etkili olamayacağını ortaya koymak zorunda olduğunu vurgulamıştır.

**Basın İrtibat: Tracey Turner-Tretz
+33 (0)3 90 21 42 08**

AİHM basın duyuruları için RSS bildirimlerine üye olabilirsiniz:

<http://echr.coe.int/echr/rss.aspx>

(Bu bilgi notunun Türkçe çevirisi, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı'nın katkılarıyla hazırlanmıştır.)